

WEZWANIE DO POWSTANIA

SOBOTA (PO POŁUDNIU) — 9 września

STUDIUM BIEŻĄCEGO TYGODNIA: Ef 6,10-20; Pwt 20,2-4; Rz 13,11-14; 1 Tes 5,6-8; 1 Kor 15,23-24.

TEKST PAMIĘCIOWY: „W końcu, bracia moi, umacniajcie się w Panu i w potężnej mocy jego. Przywdziejcie całą zbroję Bożą, abyście mogli ostać się przed zasadzkami diabelskimi” (Ef 6,10-11).

Przecierając oczy, sługa wyszedł z domu i ujrzał przerażający widok — wielką i uzbrojoną po zęby wrogą armię z piechotą, konnicą i wozami wojennymi. Niezwłocznie przekazał tę złą nowinę prorokowi Elizeuszowi i dodał:

— „Biada, panie mój! Jak postąpimy?” (2 Krl 6,15).

— „Nie bój się...” — odpowiedział Elizeusz. — „...bo więcej jest tych, którzy są z nami, niż tych, którzy są z nimi” (2 Krl 6,16).

Sługa nie mógł pojąć, o czym mówi prorok. Wtedy Elizeusz chwycił go za rękaw, przyciągnął bliżej do siebie i modlił się za niego:

— „Panie, otwórz jego oczy, aby przejrzał” (2 Krl 6,17).

Modlitwa proroka została wysłuchana. Sługa jeszcze raz spojrzął za mury miasta, ale tym razem zasłona między światem widzialnym i niewidzialnym została uniesiona. Ujrzał nie jedną armię, ale dwie. „I otworzył Pan oczy sługi, i przejrzał, a oto góra pełna była koni i wozów ognistych” (2 Krl 6,17).

Pisząc Ef 6,10-20, Paweł modlił się o duchowy wzrok dla współwierzących, aby mogli ujrzeć pełną rzeczywistość wielkiego boju i czerpać nadzieję z tego, co zostało im objawione.

Przeczytaj uważnie żarliwe podsumowanie *Listu do Efezjan* zawarte w Ef 6,10-20. Co bitewna mowa Pawła oznacza dla nas jako uczestników wielkiego boju?

Paweł kończy *List do Efezjan* wezwaniem bitewnym, nakazując wierzącym, by stanęli do walki, jaką Kościół toczy przeciwko złu (zob. Ef 6,10-20). Apostoł zaczyna ogólnym wezwaniem: „Umacniajcie się w Panu” (Ef 6,10), które następnie objaśnia, pisząc: „Przywdziejcie całą zbroję Bożą” (Ef 6,11). Dalej rozwija to wezwanie, wskazując jego cel — „abyście mogli ostać się przed zasadzkami diabelskimi” (Ef 6,11) — oraz podając uzasadnienie, że walka toczy się przeciwko potężnym duchowym siłom zła (zob. Ef 6,12). Paweł szczegółowo opisuje wezwanie do uzbrojenia się. Wierzący mają wziąć „całą zbroję Bożą” (Ef 6,13), aby wytrwać w walce — pas, pancerz, buty, tarczę, hełm i miecz (zob. Ef 6,14-17). Paweł prosi współwierzących, w pełni uzbrojonych i gotowych do walki, by uczynili to, co mogli czynić starożytni żołnierze, wkraczając na pole bitwy — modlić się (zob. Ef 6,18-20).

Nawiązując do bitewnych wezwań i starotestamentowych mów poprzedzających bitwy, Paweł mówi o misji Kościoła, używając słownictwa związanego z walką i bronią. Wstępem do tego jest ogólny nakaz: „Umacniajcie się w Panu i w potężnej mocy jego” (Ef 6,10).

Bitewne wezwania w *Starym Testamencie* (zob. np. Pwt 20,2-4; Sdz 7,15-18; 2 Krn 20,13-20; 32,6-8; Ne 4,14.19-20) podkreślają to, iż powodzenie Izraela w walce nie zależało od przewagi militarnej. Zwycięstwo wynikało raczej z polegania na obecności i mocy Boga. Kluczem do powodzenia nie była pewność siebie, ale niezachwiana ufność w moc Boga i Jego opiekę. Paweł odważnie posługuje się tą obietnicą, by wezwać wierzących do (1) aktywnego realizowania misji Kościoła, (2) uwzględniania niewidzialnych wymiarów rzeczywistości wpływających na ich życie i świadectwo, (3) uznania Bożego działania jako podstawy ich sukcesu oraz (4) nieustającej czujności w kwestii jedności i współpracy wśród wierzących.

Czego ostrzeżenie Pawła, iż walczymy nie przeciwko ciału i krwi, ale z nadprzyrodzonym wrogiem, uczy nas o tym, w czym jedynie możemy pokładać nadzieję na zwycięstwo?

Paweł kończy swój list mocnym wezwaniem do walki. Łączy ono w jedno ważne tematy występujące w całym *Liście do Efezjan*. Zaczyna od przedstawienia ogólnego tematu — podsumowania wyrażonego w tonie wodzowskiego zawołania do bitwy: „W końcu, bracia moi, umacniajcie się w Panu i w potężnej mocy jego” (Ef 6,10). W pozostałej części fragmentu listu — Ef 6,11-20 — ilustruje i rozwija ten ogólny temat.

Przeczytaj jeszcze raz Ef 6,10-20. W jakim sensie realia wielkiego boju, w którym uczestniczą rzeczywiste nadprzyrodzone moce, stanowią sedno wywodu Pawła? Dlaczego świadomość tych realiów jest tak ważna w naszej codziennej wędrze z Bogiem?

Przy pomocy wyrażenia „w Panu i w potężnej mocy jego” (Ef 6,10) Paweł wskazuje Chrystusa jako Źródło Siły Wierzących, ponieważ słowo Pan odnosi się tu do Chrystusa, podobnie jak w całym *Liście do Efezjan* (zob. Ef 2,21; 4,1,17; 5,8; 6,1,21). „Siła Kościoła leży w jego Zmartwychwstałym Panu — Wodzu Kierującym Walką”⁴⁰.

W Ef 6,10 Paweł posługuje się powtórzeniem synonimicznych słów *potęga* oraz *moc*, chce bowiem powiedzieć, że owa moc przejawiana przez Kościół nie pochodzi od członków Kościoła, ale spoza nich. Pochodzi ona od Pana, Chrystusa. Paweł podsumowuje tu ważny temat listu, iż moc Boga działa na rzecz wierzących (zob. Ef 1,19-22; 2,4-6; 3,16-17). Siła do zwycięstwa w obecnych i przyszłych konfliktach leży w utożsamieniu się wierzących ze zmartwychwstałym i wywyższonym Chrystusem.

Choć wstępny nakaz Pawłowy wskazuje Chrystusa jako Źródło Siły dla wierzących (zob. Ef 6,10), to jednak wszystkie Trzy Osoby Bóstwa są zaangażowane w umacnianie ich do walki przeciwko złu. Bóg (Ojciec) udostępnia im swoje uzbrojenie — „zbroję Bożą” (Ef 6,11,13; por. Iz 59,17). Wcześniej Paweł wskazał Ducha Świętego jako aktywnie uczestniczącego w umacnianiu wierzących. Paweł modlił się, by Bóg „sprawił (...), żebyście byli przez Ducha jego mocą utwierdzeni w wewnętrznym człowieku” (Ef 3,16). To Duch Święty włada „mieczem Ducha, którym jest Słowo Boże” (Ef 6,17). Ponadto wierzący mają zanosić „o każdym czasie modły w Duchu” (Ef 6,18). Paweł pragnie, by jego adresaci zrozumieli, że Trzy Boskie Osoby w pełni uczestniczą w przygotowaniu ich do walki z siłami zła.

⁴⁰ George G. Findlay, *The Epistle to the Ephesians*, Nowy Jork 1931, s. 398.

Przeczytaj Rz 13,11-14; 1 Tes 5,6-8; 2 Kor 10,3-6. W jaki sposób wersety te są podobne do Ef 6,10-20? Dlaczego Paweł posługiwał się takimi metaforycznymi obrazami?

W tych listach Paweł często stosuje militarną terminologię i metaforę, zapraszając wierzących, by wzorowali się na właściwej wojskowej dyscyplinie. Ef 6,10-20 jest najdłuższym tekstem wykorzystującym wojskowe słownictwo, a jednocześnie najtrafniej wyrażającym zrozumienie ewangelii. Wywyższony Chrystus, po tym, jak na krzyżu pokonał „nadziemskie władze i zwierzchności” (Kol 2,15), teraz korzysta z efektów tego zwycięstwa jako wywyższony Pan nad wszelkimi mocami (zob. Flp 2,9-11). Pozyskując swoich wyznawców jako wojowników w wielkim boju, Chrystus prowadzi swoje wojsko światłości ku wielkiemu zwycięstwu (zob. 1 Kor 15,54-58; 2 Tes 2,8; Rz 16,20). Gdy zbierzemy razem militarną symbolikę wykorzystaną przez Pawła, zobaczymy, że rozumiał on konflikt między dobrem a złem jako „wielowiekowy wielki bój — szereg bitew między dwiema armiami, które ścierają się od wieków, aż ostatecznie jedna z nich zwycięży w końcowym starciu”⁴¹.

Często wykorzystywany przez Pawła motyw wszechświatowego boju jest także częścią tkaniny *Listu do Efezjan*. W swoim bitewnym wezwaniu (zob. Ef 6,10-20) Paweł łączy elementy wielkiego boju, które wspominał wcześniej, że Bóg obdarza wierzących swoją niezrównaną *mocą* (zob. Ef 1,18-20; 3,16.20); że Chrystus zwycięża i zostaje wywyższony ponad wszelkie moce (zob. Ef 1,20-23); że wierzący są jak zmartwychwstała armia — niegdyś martwa, ale teraz ożywiona i mająca nową tożsamość daną przez wywyższonego Chrystusa, zdolna przeciwstawić się swojemu wcześniejszemu panu, księciu ciemności (zob. Ef 2,1-10); że Kościół zapowiada mocom ciemności ich przyszłą klęskę (zob. Ef 3,10); że Ps 68,19 ukazuje Chrystusa jako Zwycięskiego Boskiego Wojownika (zob. Ef 4,7-11) i że wierzący są wezwani do *obleczenia się* w ewangelię (zob. Ef 4,20-24). Gdy zatem otrzymujemy wezwanie, by przywdziać *całą zbroję Bożą*, to jesteśmy dobrze przygotowani, by zrozumieć centralną rolę wielkiego boju, ale także mamy pewność, że otrzymaliśmy udział w ostatecznym zwycięstwie Chrystusa.

W jaki sposób osobiście doświadczyłeś realności nie tylko wielkiego boju, ale także zwycięstwa danego nam w Jezusie? Dlaczego zrozumienie Jego zwycięstwa dla nas ma zasadnicze znaczenie dla naszej nadziei i duchowego doświadczenia?

⁴¹ Peter W. Macky, *St. Paul's Cosmic War Myth: A Military Version of the Gospel*, Nowy Jork 1998, s. 1.

Przeczytaj Ef 6,10-20, zwracając uwagę na użyte przez Pawła formy czasownika *stać* (zob. Ef 6,11.13-14). Dlaczego idea z tym związana była dla niego szczególnie ważna?

Militarną metaforę Pawła musimy rozumieć w kontekście starożytnego pola bitwy. Co oznacza (*o*)*stanie* (*się*) w tym kontekście (zob. Ef 6,11.13-14)? Czy ten czasownik sugeruje wyłącznie postawę obronną? W licznych mowach przedstawicieli stron konfliktu zbrojnego między państwami greckimi — zawartych w dziele pod tytułem *Wojna peloponeska* Tukidydesa, największego starożytnego historyka greckiego żyjącego w piątym wieku przed Chrystusem — wskazano trzy kolejne działania, jakie muszą nastąpić ze strony zwycięzców: (1) żołnierze powinni *ruszyć na nieprzyjaciela*, (2) następnie powinni zaatakować i *utrzymać swoje pozycje*, tocząc walkę wręcz, i (3) wreszcie powinni zmusić *pokonanego wroga do odwrotu*⁴².

Kluczowy moment starożytnej bitwy przypadał na drugie z tych trzech działań, gdy wrogie sobie falangi (zwarte liniowe szyki bojowe piechoty greckiej) nacierały na siebie „wśród szczęku broni, chrzęstu łamanych drzewców i kości oraz odgłosu zadawanych ciosów”⁴³. To bitewne starcie Ksenofont, starożytny grecki historyk i żołnierz żyjący na przełomie piątego i czwartego wieku przed Chrystusem, nazwał „ogromnym hałasem”⁴⁴. Ostanie się, czyli zachowanie pozycji w tym strategicznym momencie było wielkim wyzwaniem stojącym przed każdym starożytnym wojskiem. W zażartej walce każda ze stron czyniła wszystko, by unicestwić przeciwnika.

Wezwanie do walki skierowane przez Pawła do wierzących jest wzorowane na praktyce bitewnej, w ramach której żołnierze „walczyli w zwartym szyku, zadając setki ciosów i odpierając ciosy przeciwnika”⁴⁵. Znajduje to potwierdzenie w dokonanym przez Pawła opisie Kościoła walczącego z wrogami w sposób przypominający zmagania zapaśników (zob. Ef 6,12; zob. także czwartkową część lekcji) oraz w użyciu intensywnej formy czasownika⁴⁶ *stać* w Ef 6,13: „... abyście mogli *stawić opór* w dniu złym”.

Nie chodzi tu o bierne stanie! Aby *ostać się* w takiej sytuacji, należało energicznie działać, stosując wszelką dostępną broń w walce wręcz, co znajduje potwierdzenie we wcześniejszym użyciu przez Pawła wojskowej terminologii: „Stoicie w jednym duchu, jednomyślnie walcząc społem za wiarę ewangelii” (Flp 1,27).

Przeczytaj Hbr 12,4. Jak werset ten pomaga nam zrozumieć, co znaczy stać w Panu? Co oznacza zbiorowy charakter tego stania?

⁴² Zob. Tukidydes, *Wojna peloponeska* 4,10, wyd. 3, Warszawa 1988, s. 220-221 (przyp. red.).

⁴³ Victor Davis Hanson, *The Western Way of War*, Nowy Jork 1989, s. 152.

⁴⁴ Xenofont, *Wyprawa Cyrusa (Anabaza)* 1,7, Kraków 1924, s. 24 (przyp. red.).

⁴⁵ Victor Davis Hanson, *The Western Way of War*, s. 152.

⁴⁶ Chodzi tu o nasilenie czynności, działania, akcji (przyp. red.).

Jak myślisz, dlaczego Paweł wymienia szereg określeń oznaczających złe duchowe moce w Ef 1,21; 3,10; 6,10-20?

Paweł opisuje „bój[ę, który] toczy” (Ef 6,12), posługując się greckim słowem *pale* oznaczającym zmagania zapasników. Ponieważ zapasy były uważane za jeden z lepszych sposobów szkolenia wojskowego, jest to stosowny opis walki wręcz, do jakiej dochodzi, gdy dwie wrogie armie stykają się ze sobą w boju. Paweł podkreśla w ten sposób realność walki ludzi wierzących z siłami zła.

Oto jak je nazywa:

Ef 1,21	Ef 3,10	Ef 6,12
wszelka nadziemska władza	nadziemskie władze	nadziemskie władze
(wszelka) zwierzchność	zwierzchności w okręgach niebieskich	zwierzchności
(wszelka) moc	—	władcy tego świata ciemności
panowanie	—	złe duchy w okręgach niebieskich
wszelkie imię	—	—

W swoim szerokim opisie — wszelkie imię, „jakie może być wymienione” (Ef 1,21), złe duchy „w okręgach niebieskich” (Ef 6,12) — Paweł potwierdza, że wszelkie zło i nadprzyrodzone moce zostały poddane Chrystusowi (zob. Ef 1,21). Jednak w żadnej bitwie nigdy dobrą strategią nie jest lekceważenie przeciwnika. Paweł ostrzega, że nie walczymy z ludźmi, ale „ze złymi duchami w okręgach niebieskich” (Ef 6,12), kierowanymi przez podstępного wodza, diabła (zob. Ef 6,11). A choć musimy sobie zdawać sprawę z istnienia naszych potężnych wrogów, to jednak nie powinniśmy ulegać przerażeniu. Bóg jest z nami w tej walce (zob. Ef 6,10) i wyposażył nas w najlepszą broń — Jego broń, „zbroję Bożą” (Ef 6,11; por. Iz 59,15-17). On obdarza nas swoją prawdą i sprawiedliwością, swoim pokojem, swoją wiarą, swoim zbawieniem i Duchem Świętym (zob. Ef 6,13-17). Skoro Bóg idzie przed nami, a my jesteśmy od stóp do głowy przyodziani w Jego zbroję, to nie możemy upaść (zob. Rz 16,20; 1 Kor 15,23-24; 2 Tes 2,8).

Jak istnienie duchowych złych mocy, wobec których sami jesteśmy zupełnie bezradni, uświadamia nam potrzebę trzymania się Chrystusa, który jest nie tylko większy niż te moce, ale już je pokonał?

DO DALSZEGO STUDIUM

„Nasze dzieło jest nacechowane walką, a jako wierni żołnierze Jezusa musimy nieść skrwawiony sztandar aż do twierdz wroga. »Gdyż bój toczymy nie z krwią i z ciałem, lecz z nadziemskimi władzami, ze zwierchnościami, z władcami tego świata ciemności, ze złymi duchami w okręgach niebieskich« (Ef 6,12). Jeśli zgodzimy się odłożyć broń i opuścić sztandar, stając się jeńcami i sługami szatana, wówczas możemy liczyć na uniknięcie walki i cierpienia. Jednak taki pokój możemy mieć jedynie za cenę utraty nieba. Nie wolno nam przyjmować takich warunków. Walczmy, walczmy do końca dziejów świata, zamiast kupować pokój za cenę odstępstwa i grzechu»⁴⁷.

Jak Ef 6,10-20 ma się do *Apokalipsy Jana*? Ów fragment listu Pawła kreśli zasadniczo tę samą wizję wydarzeń czasu końca, czyli wydarzeń eschatologicznych, co bitewny motyw występujący w *Apokalipsie Jana* (zob. Ap 12,1-17; 16,12-16; 19,17-21; 20,7-10). W obu przypadkach lud Boży jest przedstawiony jako atakowany przez wroga, który jest *w okręgach niebieskich*, będąc *aktywny i mocny w obecnym wieku*. W obu przypadkach lud Boży czerpie otuchę z *obrazu przyszedłego wieku*. Ponadto *oba scenariusze wyraźnie wskazują na ostateczną bitwę, w której wróg zostanie całkowicie pokonany i po której rozpocznie się nowy wiek, nowa era, w której okażą się finalny chwalebny stan ludu Bożego oraz wieczna klęska wroga*⁴⁸.

PYTANIA DO DYSKUSJI

1. Kiedy najmocniej skonfrontowałeś się z siłami ciemności? Jaka strategia najlepiej sprawdza się w takich przypadkach?

2. Jak na podstawie Ef 6,10-20 możesz pomóc komuś, kto wydaje się szczególnie dręczony przez złe duchy (zob. Ef 6,12)?

3. Jak najlepiej możemy rozpoznać i ominąć *zasadki diabelskie* (zob. Ef 6,11)? Czy zdarza ci się na przykład odczuwać, iż jesteś bliski rezygnacji z wiary, bo czujesz się zbyt grzeszny i zepsuty, by być zbawionym? Kto podsuwa ci takie myśli — Chrystus czy złe duchy? Dlaczego szczególnie w takich chwilach musimy trzymać się wspaniałych obietnic, jakie zostały nam dane w Jezusie?

⁴⁷ Ellen G. White, *Cudowna Boża łaska*, Warszawa 2006, s. 333.

⁴⁸ Zob. Yordan Kalev Zhekov, *Eschatology of Ephesians*, Osijek 2005, s. 217.233-235.